

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak.
 Egyben: Negyedévre . . . . . 8 korona.
 Évesre . . . . . 32 " "
 Tízévesre: Negyedévre . . . . . 5 " "
 Évesre . . . . . 20 " "

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

== Egyesszám ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Városi takarékpénztárak.

— okt. 31.

Több ízben foglalkoztunk már ezen a helyen Puky Gyula főispánnak azzal a nagyszabású s végtelen fontosságú tervével, hogy Debrecen városi közönsége alapítson városi takarékpénztárt. Idéztük az eszme megvalósítása érdekében történt lépéseket is; továbbá azt, hogy a gondolat az ország több helyén élénk visszhangot keltett és a legilletékesebb vélemények mind megerősítették, hogy a községi takarékpénztár biztos erőforrása lehet a város meggazdagodásának és a mostanában minden város adófizetőire oly súlyosan nehezedő pótdadók megszüntetésének.

Most ime az eszme újabb diadaláról adhatunk hírt. Puky Gyula tervét magáévá tette Bácsvármegye főispánja, Latinovics Pál és Bácsvármegye közgyűlése nagy lelkesedéssel elfogadta a főispán javaslatát.

Ime itt a hiteles híradás erről a nevezetes eseményről.

Tudósítónk a következőket jelentti:

Latinovics Pál, Bácsvármegye főispánja azzal a javaslattal lépett a vármegye közgyűlése elé, hogy a vármegye létesítsen Zomborban takarékpénztárt, melyben összes pénzeit, az árvapénzek kivételével, elhelyezné és a takarékpénztár tiszta hasznát vármegyei célok előmozdítására fordíthatná.

A takarékpénztár alapítókéje az a több millióra rugó pénz lenne, mely most alacsony kamatláb mellett különböző pénzügyintézetnél van elhelyezve és szervezésével a vármegyei hitelviszonyok javítására és a szegényebb osztálynak nyújtható hitel céljaira szolgálna. A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta a főispán előterjesztését, elvben azonnal kimondotta a takarékpénztár létesítését, majd megbizta az állandó választmányt, hogy tárgyalja le a vármegyei takarékpénztár szabályzatát, terjessze azt még az ez évben egybehivandó újabb vár-

megyei közgyűlés elé, hogy a takarékpénztárt mtelőbb életbeléptethessék.

Ime tehát a Debrecenben elvetett mag, mely itt még ki sem kelt, Bácsvármegyében már megérett és gyümölcsöt terem.

Másik jelentékeny eredményről is adhatunk hírt.

Huszt városa egy millió korona értékű erdőség birtokába jutott a kicstárral szemben nyert pör alapján. Most dr. Hamvai Lajos felszólította a várost, hogy adja el az erdőseget és a befolyó pénzzel mint alapítókével alapítson városi takarékpénztárt.

A terv rendkívül megtetszett Huszt város közönségének és valószínű, hogy Huszton legközelebb megalapítják a városi takarékpénztárt.

Dr. Hamvai Lajos igen érdekesen világítja meg és alaposan fejtegeti az eszme nagy fontosságát.

Ma, amikor a szövetkezés eszméje annyira uralkodik a közgazdasági és társadalmi tevékenységen, mindenki beláthatja, hogy helyes irányu szövetkezés

Önművelődés.

A Szabadság számára írta: Erdélyi Gyula.

A szent tűz élesztője az ifjuság, az az ifjuság, mely magát műveli, testét erősíti, szívet, lelkét bátorítja. Nem elég az iskolában tanulni, az önművelődés fejezi be az iskolát.

Mi az önművelődés? Önmagunk tökéletesítése. Ezzel érjük el azt, hogy testünkben lelkünkben ép, művelt becsületes önmagunk s a haza javát előmozdító polgárok lehessünk.

Tökéletesülés az emberiség rendeltetése s arra minden ép keblű ifju hajlamot érez magában. Művelt nemzet tökéletesíti és szépití még a természetet és hazáját is, melyben lakik és a magyar ifju ne tökéletesítené magát, midőn ezt rendeltetése, önmaga s a nemzet kívánja.

Egy külföldi tudós azt mondá, hogy a magyar a lejtőn legnemesebb keleti faj. Ez a nemesség nem tűnhetik ki másban, mint művelődési képességben és haladási hajlamban.

Ez az önművelés. A ki ennelfogva magát művelni akarja, annak nem csak magát észlelni s mindég éber szemmel

tartani, hanem vezetni is kell, mindenek felett pedig ura legyen önmagának, más-kép antonomiája olyan kormányhoz hasonlít, mely rendeleteket ad ugyan, de melyeket senki nem teljesít. Itt kintartás kívántatik s hogy ki ne fáradjunk, arra soha meg nem szűnő lelkesedés kívántatik. De mire is lelkesülhetne ép keblű ifju inkább és kitünőkben, mint önmaga és hazája javára? Ide s tova hatvan esztendeje lesz, hogy egy igazi magyar bölcselkedő tudós Szontagh Gusztáv így szól körül belül a magyar ifjusághoz. Es ha ezen a hatvan esztendőn a történet és a magunk tapasztalatai szemüvegén végig tekintünk, úgy találjuk, hogy az ifjuság az önművelődésben hátra maradt. Legtöbben elvégezik az iskolát, folytatják pályájukat, de nem tökéletesednek az önművelődéssel azért annyi a fél ember.

Az önművelődéshez nem volt elég belátásunk és akaratunk, kintartásunk. E háromtravaló nélkül kidőlünk a fél uton. . . . Holvan a pályából a küzdés, mely képes a mindennapi élet prózaiságát hőskölteleményé átváltoztatni, melynek koszoruzott bajnoka a küzdő maga.

A nyert nevelés és oktatás csak is művelési alap, melyet szaporítani és iga-

zítani kell. Amire nincsen tehetségünk, arra hiában tanítanak, tehát önművelődés által kell tökéletesülni. Önművelés nélkülsohasem volt, nem nagy, de kitünő ember sem

Kiskoruságungban — mondja Szontagh Gusztáv — tökéletesítésünket a nevelés és oktatás tüzik ki maguknak célul, de hatásuk csak ideig, t. i. addig tartó, míg az iskolából a világba lépünk. tökéletesülés kötelessége ekkor igazán saját vállainkra nehezedik. Ekkor már céljainkat, természetünk törvényeit képesek belátni, önmagunkat azok szerinhatározni, tehát magunkat igazban széprben, jóban tökéletesíteni. Növényt, állatot szorgalmas művelés által tökéletesíthet a kertész és állattenyésztő, de ésszel fel ruházott, erkölcsi szabad lény, csak önmagát tökéletesítheti igazán, mert ezt szabadon és önállóan kell szerezni.

Ez a tökéletesedés legyen a magyar ifju élet célja. Igaz, hogy nehéz, mert szakítani kell a léha élvezetekkel. A jelenben ez keserű, de a jövőben édes.

Meghatva lapozgatom az öreg bölcs irását. Hol vannak most olyan öregek kik az ifjuságnak az idő által felszentelt, jogos tanácsadói lehetnek.

Az utóbbi három négy évtized csupa

Orosházi házikenyér sütőde. Sütőde: Piacz utca 79.

Van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, hogy sütődénket megnagyobbítva még több kemenezét állítuuk fel, a melyek jövő hét végén elkészülnek, a mikor a házhoz hordást is megkezdjük.

Fő elárusítás: Simonffy-utca 2. Városi bérház a, husárucsarnokkal szemben.

mennyire képes valamely kör gazdasági helyzetét megjavítani. Egy városi takarékpénztár lényegileg nem egyéb, mint egy szövetkezet, a melynek a tagjai a város adófizető polgárai, akik állami adójuk arányában vannak anyagilag érdekelve.

Jogi szempontból nem is eshetik kifogás alá; a kérdés csak az, hogy erkölcsi és anyagi tekintetben minő következményekkel járna.

Erkölesei szempontból, azt hiszem, igen jó hatással lenne az egész lakosságra.

Felkeltené az emberekben a közös érdek tudatát. Hiszen ami jövedelem van, az a városé s nem egyéb részvényeseké. Már maga ez bizonyos érdeklődést és talán szeretetet keltene az intézet iránt, amire elvégre a pénzügyintézetnek is szüksége van. De maga az intézet sem maradna az a rideg számoló testület, amely minden ügyletében a várható osztalékra néz, hanem hathatós támogatója volna az életre való iparnak és kereskedelemnek, amely azonban kellő tőkével szép eredményt érhetne el.

Hogy anyagilag is fényes eredményeket érne el, az kétségtelen. Meg vagyok győződve, hogy a városnak annyi jövedelmet hajtana, hogy jóval *megbővíthetné szükséglete körét és mégsem volna soha egy fillér pótdadója sem*; sőt a tartaléktöke is évről-évre növekednék.

Sok jót lehetne tehát egy ilyen intézménnyel művelni. Adja Isten, hogy rossz emberek meg ne akadályozzák a létrehozását.

A debreceni példa lám így világít az országban mindenfelé.

Ezt a példát, azt hiszem, most

elhibázott élet. Ezekben az években nem történtek olyanok, mik az ifjúságnak nagy példákat szolgáltatnának? A kinek volt, ette a földjét, a kinek nem volt, parancsolta az idejét. Összetett kezeket keseregünk el hibázott életünk felet, melyet leginkább magunk hibáztunk el. Szídtuk a hirt, az időt, a körülményeket, de nem leltük meg magunkban a legnagyobb hibát, hogy az *önművelődésnek* nem szántunk időt. Azt mondhatná a mai ifjúság a mi beszédünkre, ne beszéljen a koldus a vagyonoőről. Igaza van ezért nyitottam fel neki egy böles könyvét és ebből idézem a következőket:

„Fel tehát magyar ifju! indulj meg velem elszánt akarattal s nemes lelkesedéssel az önművelés dicső pályáján. Mi emberek véges lények vagyunk ugyan s így akaratom sem lehet végtelen; a legjobbat sem láthatjuk be addig, míg körülményeinktől akadályozva nem létesíthetjük minden esetben. Munkásságunk mindjárt kiindulási pontjánál, helyzetünk által van korlátozva. A szegénységben, szűletett és nevelt, nem bírhat a művelés elegendő eszközeivel, a nyavalygó gyenge szüléktől származott, egészségben és erőben szűkölködik, a korlátolt eszű a tudomány és művészet pályáin magas fokra nem emelkedhetik. Nem is feladatunk az

már *minél előbb meg kell valószínűsíteni Debrecenben.*

És ezt a példát követnie kellene az ország valamennyi törvényhatóságának.

Eltekintve attól a megmérhetetlen előnyöktől, melyeket a városi takarékpénztáraktól maga a város élvez, áldás az a lakosságra, melynek egyik része olcsóbb pénzhez jut, másik része pedig elhelyezheti pénzét a nélkül, hogy annak elvesztése fölött naponként kellene rettegnie. Hiszen a legutolsó két év alatt, mint azt kiszámították, Ausztriában és nálunk éppen *húszonhárom pénzügyintézetben fődöztek föl óriási sikkasztások.*

A soproni nagy bankbukás után itt van legujabban az aradi eset, hol Böhm Adolf a vezérigazgató 300 ezer koronát sikkasztott. Itt is a szegény emberek keservesen összekuporgatott vagyonát fenyegette az elveszés. És ha vizsgáljuk azokat a takarékpénztárakat, hol ily nagymérvű sikkasztások történtek, azt tapasztaljuk, hogy a sikkasztás soha sem következett volna be, ha a pénzügyintézet vezetőségében nem tulnyomólag a sógor, koma, após, vő foglalt volna helyet. Természetes, az a rokonság, mely ily fajta pénzügyintézetek fölött áll, nem látja annak szükségét, hogy egymást ellenőrizze.

Ha az *összeférhetetlenség* elvének valahol érvényt szereznek, első sorban elengedhetetlenül szükséges ez a pénzügyintézeteknél, a melyek éppen a közönség erős bizalmán épülnek fel.

Ezt a bizalmat pedig egyes

emberiség korlátain túlhágni, hanem az, hogy testi lelki tehetségeink és a fennálló körülmények viszonyai szerint azokká váljunk, a mikké becsületes elhatározott akarattal válunk lehet.

Többet se eszünk se lelkiismeretünk nem kívánhat.

Minden ember valamire alkalmas, a természet egyet se hagyott el egészen; azért vizsgálja meg ki ki tehetségét, hajlamát, *hogy munkássága legsikeresebb terét el ne veszítse.*

Ha szegény vagy édes öcsém, s milliómos akarsz lenni, vagy becsületbirságtól elragadva herceg, az bizony igenkétes és én jót nem állok érte: eléred e; de hogy az ismeret valamely ágában jeleskedhetel, sőt ha tehetséged s akaratom van ott milliómos lehetsz az valószínű, hogy pedig erkölcsiességben magas fokra emelkedjél s e tekintetben hercegeket is túlhaladj, az egészen tőled függ.

Lapozom, lapozom a régi írást és számom bánom, hogy a maga idejében nem tartottam meg tanításait.

Én is úgy voltam, mint a legtöbb ifju, arra haragudtam a ki jó tanácsokat adott és most itt vagyok a köznapi élet fakó színében.

egyedül a városi és községi takarékpénztárakkal lehetne minden veszedelem nélkül meggyökeresíteni.

Felszólítjuk Debrecen város közönségét, hogy Puky Gyula főispán tervét mielőbb valósítsa meg.

A főrendiház költözködése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, okt. 30.

A főrendiház is elfoglalja rövidesen az országházban levő pompás helyiségeit, a melyek néhány nap múlva teljesen készen várják a költözködést. A főrendiháznak kiküldött bizottsága, a melyben a főrendiház tisztviselőin kívül *Vásárhelyi László főrendiházi tag* is részt vett, ma délelőtt tekintette meg *Heidrich László főmérnök* kalauzolása mellett az összes helyiségeket és a főrendiház üléstermét. Különböféle intézkedéseket tettek és bejelentették a művezetőségnek, hogy november 12-én kezdik meg a költözködést, addig tehát mindennek készen kell lenni. Az első ülést november 20-ika körül tartják meg az országházban levő főrendiházban.

A főrendiházi rész még pazarabban van kiállítva, mint a képviselőház. Az ülésterem maga is ékebb, több az aranyozás és több a szobrászati munka. Az ülésteremben pedig köröskörül oszlopok vannak, a mik bizony meglehetik az újságírók munkáját, mert hogy az újságírók páholya az oszlopok között van. Gyönyörű az elnök fogadó és dolgozó szobája. A butorzat szintén gót stílusú gazdagon aranyozott, emailokkal diszitett trónszerű piros bársony székek és pamlagok vannak benne.

Nevezetes még az ülésteremben, hogy a miniszteri bársonyszékek egymással szemben vannak és a közepén hat bársonyszéket helyeztek el a főhercegek és bíboros főpapok részére.

A reformáció emléknapiján.

Írta: Csiky Lajos.

Nagy nap, emlékezésre méltó nagy nap nemcsak sok egyház, hanem a világ történetében is az október 31-ike, a reformáció emléknapja!

Sötét, borulatos éjszaka után a hajnalszürkület világosságot hirdető feljövételét beszéli e nap emlékezete.

És ha a föld kerekén mindenfelé, a hol protestáns szertartások szerint imádják az igaz Istent, zeng ma az ének a mi erős várunkról; száll az imádság a szívek oltáráról s prédikáltatik a váltás evangéliomának nagy tudománya a szabadítás nagy Istenének nevében: bizony méltó ez a mai örövendezés s helyes dolog az, ha ünneplő ruhát ölt magára, ünnepi érzelmeket táplál keblében a mai nap ragyogó eseménye iránt közelebből érdeklődő protestáns világ.

Mert mi is történt e napon?!

Ma 385 esztendeje, 1517 október 31-én egy wittenbergi barát, Luther Márton 95 tételt szegezett ki a vallásos szabad gondolkodás, a lelkiismereti, a megkötöttségből menekülni vágyó gondolatszabadság szent eszméi nevében a wittenbergi vártemplom ajtajára, — s ezzel vette kezdetét a lelki világ forradalmának igaz harca, melynek fegyveres örgése többé soha el nem hallgatható, mely átzeng hárcek tetején, folyóknak tükrein, tengereknek árján.

Soha, de soha még oly igen egyszerre, olyan minden szívet és lelket megfogó erővel harang visszhangot nem hívott elő e földön, mint annak a kalapácsnak hangja, melylyel az a jó barát, Luther Márton papírját az ajtóra szegezé.

Soha, de soha emberi erő, ész, szív vagy kéz által indított mozgalom annyira meg nem rázta az emberiséget, föl nem forgatta a társadalmat, mint ez a mai nap emlékünnepelei által a múlt kódóból föllevenített esemény.

Jól van az úgy, hogy ma városunkban is, ebben a tulnyomó részben kálvinista hitű városban ünnepeket ülnek a protestáns hitsorsosok! Jól van az úgy, ha lelkesülnek az emberek az eszmék diadaláért s ha az élet sivár prózáját meg-megszakítják a költészet, vagy az ezzel rokon vallás virágainak ápolgatásával, a hit élő vizeinek a tikkadó talajra öntözgetésével.

Nem lehet feladatunk és célunk, hogy e világi lap hasábjain a reformáció áldásairól beszéljünk. Bizony sokat tudnánk e tárgyban mondani, de tisztában vagyunk azzal, hogy azt itt nem is szabad fejtegetnünk.

De arról, hogy a szabadság, ez a főszege, diadalmas nagy mozgalom, a maga eszmei tisztaságában és igaz valóságában a mai nap történeti eseményében vált a földi világ birtokává: arról, hogy a vallás, a cselekvés és meggyőződés szentháromságának szabadsága a reformáció hajnalsíllagával egyidőben derültenek föl: arról lehet itt is beszélni, mert azt a történelem minden lapja zengő kiáltással hirdeti.

A vallás nem volt a reformáció ideje előtt szabad érzelem, a hit korlátok közé szorított; a cselekvést még s politikai élet területén is, a megkötözött vallásbékői nyugózték s a meggyőződés szabad kimondásának elve ismeretlen fogalom volt a reformációt megelőzőleg. Az egyén vallási szabadságának bilincsei megkötöztek az embert politikai meggyőződéseiben is.

Avagy tagadhatja-e valaki, hogy ott hullámszik erősebben a politikai élet árama, hogy ott élveznek a népek nagyobb politikai s eszmei szabadságot, a hol a protestantizmus a teljes átható erővé vált?!

Avagy nem igaz-e, hogy erősebbek, hatalmasabbak azok a nemzetek, melyek a protestáns elvek alapján rendezték be közigazgatásukat, mint a melyek ez elveknek egyáltalában nem vagy csak kevés helyet engedtek és engednek létök talaján?!

Es nehéz volna-e azt bebizonyítani, hogy maga a római katolicizmus az, mely elvei tisztulásában, a haladó követelményeikkel alkalmazkodó berendezkedésében a legtöbbet épen a protestantizmusnak köszönhet?!

Csak hadd legyen hát ez a nap igazi, szívből érzete, szívből áldott ünnepnap!

A szabadság hajnali derüje feltámadásának, az emberi lélek új életre keltésének napja ez.

Ez a nap, melyet az Ur rendelt, örvendezzünk és vigadjunk ezen, — mondja a szentiv is.

Ipartestületi előjárósági ülés.

— okt. 30.

Tegnap délután 4 órakor nyitotta meg Tóth Kálmán ipartestületi elnök az ipartestület előjáróságának október havi ülését, melyen az előjárósági tagok és tisztviselők teljes számban részt vettek. Szávay Gyula kamarai titkár szintén megjelent az ülésen.

Először a felszabadult tanoncoknak osztották ki az okleveleket. László József kárpitós segédet, ki Varga Józsefnél volt tanonc, szorgalmáért, mestermunkájában kifejtett művészi ízléséért aranyéremmel és díszoklevéllel tüntette ki az előjáróság.

Ezután Tóth Kálmán elnök a nagyváradai országos ipartestületi gyűlésről, illetve a debreceni ipartestület ottani szerepléséről tett jelentést. Bár a nagyváradai országos gyűlés erkölcsi eredményei nem érték el a kolozsvárinak színvonalát, de az iparosok sérelmeit, kívánalmait itt is a legkomolyabb és eredményes tárgyalás alá vették, a miniszterek figyelmét újból felhívták az iparos ügyek rendezésére. A debreceni küldöttség különösen a megalkantandó betegsegítő-pénztár szervezétére vonatkozólag tett Nagyváradon fontos tanulmányokat.

Elnöki jelentés után sorra került Weisz Henrik iparhatósági megbízott ügye, ki egy iparkihágási ügyben városi rendőr segédlettel járt el egy iparossal szemben az iparhatóság meghagyása nélkül. Miután ezen eljárásával megsértette az önálló iparosok egyéni integritását, ellene az eljárást folyamatba tették. Ezután a jegyző Puky Gyula főispánnak egy átiratát olvasta fel, melyben tudatja az ipartestülettel, hogy Jeney Miklós tb. rendőrkapitány ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelte. A fegyelmi előzménye az, hogy Jeney egy idegen cég átutazóját megakadályozta abban, hogy az ipartestület idézésére megjelenjen.

Ezután a városi közgyűlés ama fel-tűnést keltő határozata került szóba, melyben megtagadta az ipartestület által kért 6000 korona, majd módosítás után 3000 korona segélyt. Elnök bejelentette, hogy ő mint bizottsági tag több más tagtársával megfellebbezte ugyan a sérelmes határozatot, de szükségesnek tartja, hogy az ipartestület is külön fejezze ki véleményét. A gyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a belügyminiszterhez, kérve, hogy a belügyminiszter kérjen véleményt a kereskedelmi minisztertől arra nézve, hogy a debreceni ipartestület mily mértékben és mennyire érdemli meg a segítséget.

A karácsonyi kiállítás és az ezzel kapcsolatos sorsjáték tárgyalásánál elnök felszólítja a szakosztályok vezetőit, hogy buzdításukkal hassanak oda, hogy a szakosztályukba tartozó mesterek, segédek és tanoncok lehető nagy számban és érdemes munkákkal vegyenek részt a kiállításon. A kereskedelmi és iparkamarát már megkereste segély iránt, a sorsjáték tárgyában pedig beadványt fog intézni, a pénzügyminiszterhez, melyben az illeték elengedését kéri. A gyűlés az elnök intézkedéseit helyesléssel vette tudomásul.

A temesvári ipari szövetkezet az általa rendezett sorsjáték előmozdítása céljából megkereste a debreceni ipartestületet, s egyúttal küldött 10 darab sorsjegyet. A közönségnek ezt a gyűlés tudomására hozza, s a sorsjegyek, a venni szándékozóknek rendelkezésére állanak. Ara egy sorsjegynek 1 korona, a huzás december végén lesz.

Majd az ifjusági szakegyletek központosítására tért át a gyűlés. Többek hezszólása után a végleges döntést elhalasztották. Figyelemreméltó volt Tóth Kálmán elnök indítványa, ki — miután megokolta, hogy az előjáróság azért foglalkozik ezzel a dologgal, mert az ifjuság azt véghezvinni nem képes — azt indítványozta, hogy a betegsegélyző tagjai, munkások és munkaadók a heti beutazásoknál 2 fillérrel többet fizesse-nek s így számítása szerint évente körülbelül 2800 korona gyűlne össze, mely összeggel rendezni lehetne az ifjusági egylet ügyét.

A városi tanácsnál megsürgettek két szabályrendeletet, — Zelinger és Blaskovich Mihály előjárósági tagok a cigánykovácsok jogtalan iparüzéséről és hirdetésekkel való visszaélésekről tettek jelentést, Tóth Kálmán jegyző a Gasparik-ügyben meghozott ítéletet olvasta fel, az előjárósági ülés erre vonatkozólag elhatározta, hogy megfellebbezi.

Apróbb szakosztályi ügyek letárgyalása után felolvasták az új ipart választók és az ipart beszüntetők neveit, mely után elnök a gyűlést berekesztette.

Harminckét százalékos pótdadó.

Végleges megállapodás.

— okt. 31.

Egy hónapnál tovább tartó bizottsági ülésezések után, miután 3 napon keresztül a városi közgyűlés is beható elbírálás alá vette Roncsik Lajos városi főszámvevő 1903. évre szóló költségvetését, tegnap végre megállapították a jövő évben fizetendő pótdadónak az állami egyenes adó után fizetendő százalékát.

Megállapították pedig a tanács javaslata szerint 32 százalékban, tehát nyolctized százalékkal még előnyösebben, mint a szerdai közgyűlésen javasolta a tanács.

A különböző leírások után a költségvetést így összesítették:

Kiadás: 2999283 korona 09 fillér;
2715180 „ 18 „

A hiány: 284102 „ 91 „

Ebből a pótdadónál beszámítás alá jön a debreceni adófizető polgárság által fizetendő állami adóból, mint bevehetetlen: 50,000 korona.

Igy a hiány fedezetére 32 százalékos pótdadó teljesen elegendő. Tehát 5 százalékkal kevesebb, mint az elmúlt s a folyó évben volt pótdadó.

Ime ez lett az eredménye a főszámvevő 60 százalékos pótdadóra vonatkozó javaslatának.

Új műterem!

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására adni, hogy Piacz-utca 34. sz. alatt, a m. kir. főposta mellett nyitottam. Bátorkodom megjegyezni, hogy nálam tényleg csakis művészi kiviteű képek fognak előállítani.

nagyobb szabású fényképészeti műtermet

Tisztelettel Harth Gusztáv, fényképész.

A tegnap délután Puky Gyula főispán elnöklete alatt megtartott hitelesítő közgyűlés előtt Vecsey Imre tb. főjegyző terjesztette elő az erre vonatkozó tanácsi javaslatot s azt a közgyűlésen jelen voltak egyhangulag elfogadták s becikkelyeztették a közgyűlés jegyzőkönyvébe, melyet ezután hitelesítettek.

H I R E K.

Napló.

Iparmuseum, nyitva minden vasárnap és ünnepponon d. e. 9—12-ig.

Nov. 2. D. u. 2 ó. Az ipartestületi betegseglőpénztár alakuló közgyűlése.

Nov. 4. A 7. huszárezred tisztikarának lövésénye.

Nov. 19. Képkiallítás megnyitása a városházán.

Nov. 19. A tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

Abdullah effendi — szédelő!

(Hirsch Ignác — a búr hős valódi neve.)

— okt. 31.

Mi ugyan régen tudtuk, hogy egy ügyes nemzetközi szédelővel van dolgunk, de a debreceni áldott jó szívű közönséget hetekig vezette félre Hirsch Ignác alias Abdullalh effendi.

Jó részben a mi erélyes fellépésünknek köszönhető a debreceni közönség, hogy az erdemetlenül dédelgetett Abdullah és illetve Hirsch Ignác szélhámoskodása iránt érdeklődni kezdett a rendőrség s igen helyesen *eltoloncoltatta a városról*.

Azonban, — mint Szegedről jelentik, — Abdullah debreceni kudarcra után sem mondott le a vendégszereplésekről s állítólag megszökve a tolonc-kiséret elől *Török Kanizsán* termett.

Ott valósággal elszédítette az embereket, csoda dolgokat mesélt nekik kalandos utazása iról s azt hangoztatta egyre, hogy ő volt a török szultán körül is.

A többek között azt mesélte, hogy Kossuth Ferenc hívta meg Velencében a Kossuth-ünnepekre. — Törökországban egyébként mindennapos vendége Széchenyi pasának, de szereti őt a szultán is.

— Tudják, mondta, a szulán boldul mindenkiért, aki magyar. Az osztárakat csak *foghegygyel* tünteti ki.

A legérdekesebb azonban a dologban, hogy kiderült a származása. *Fivére ugyanis Hirsch Béla kanizsai szolgabirósági irnoknak. Hirsch Ignácnak hívják s a bátyját látogatta meg.*

Tegnap azután, hogy a lapok megírták exotikus kalandjait, egyszerre nyoma veszett.

Most valószínűleg *Ujvidéken* szélhámoskodik. Arra enged következtetni legalább az a sürgöny, melyet az ujvidéki rendőrség küldött a debreceni rendőrségnek s melyben Hirsch Ignác itteni viselt dolgairól tudakozódnak.

* **Debrecen választóinak névszerinti összeírása.** Miután Debrecen város legutóbbi közgyűlésén elfogadta Debrecen város bel- és külterületeinek 10 közigazgatási kerületre való beosztását s miután Debrecen város törvényhatósági bizottsága, — a törvényhatóságban bentmaradó 47 bizottsági tag kivételével, — már ez új beosztás szerint fog választás útján újra alakíttatni és pedig már ebben az évben, *Simonffy Imre* megbizta Vecsey Imre tb. főjegyzőt, aki az új kerületek tervezetét készítette, hogy a bizottsági tagok választására szavazati joggal bíró polgárok névsorát csoportban, már az új beosztás szerint betűrendben állítsa össze.

* **Személyi hir.** Dr. Székely Farkas kir. törvényszéki jegyzőt az igazságügyminiszter berendelte a debreceni kir. táblához tanácsjegyzőnek.

* **Államfők találkozói.** Egy római lap értesülése szerint Viktor Emánuel király utazásainak, valamint az idegen államfők Rómában való látogatásának programja a következő:

1902. december: A cár látogatása Rómában.

1903. április: Vilmos császár látogatása Rómában.

1903. május: Viktor Emánuel párisi látogatása.

1903. június: Viktor Emánuel londoni látogatása.

1903. július: Viktor Emánuel Cettinijébe utazik.

1903. szeptember: Loubet római utja.

1903. október: Edvárd király római látogatása.

* **Eskütétel.** Dr. Széll Kálmán orvos, akit most nevezett ki Puky Gyula főispán tiszteletbeli kerületi orvosnak, tegnap tette le a hivatali esküt a hitelesítő közgyűlést megelőzőleg.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon tisztelt ösmertőseink, kik felejthetetlen kedves halottunk drága hantvainak f. hó 29-én történt eltakarítása alkalmával a temetésen való megjelenésük által részvétüknek kifejezést adni s ez által mérhetlen fájdalomukat enyhíteni kegyesek voltak, fogadják részvétükért mindnyájunk részéről ez uton kifejezett hálás köszönetünket. Debrecen, 1902. okt. 30. A család nevében H. Nagy Elek ev. ref. főiskolai tanár.

* **Sima Ferenc ügye és a király.** Sima a törvény elől Amerikába vándorolt. — Szentesi képviselő szorgalmasan gondoskodik, vagy gondoskodhat arról, hogy róla mentől több jó hír lásson napvilágot a magyar lapokban. A jó hírek haszna is lehet s talán van is, talán Simára, talán hozzátartozóira nézve. Legutóbbi híre járt, hogy egész családját kiviteti Amerikába. Egyetlen betű se volt igaz a hírből, annál kevésbé, mivelhogy Simánét, férje legjobb barátja Hegyi Antal csongrádi plébános elég jó anyagi helyzetbe hozta. Most meg azt híresztelték, hogy Sima Amerikában sok pénzt nyert. Ez a hír éppen olyan alapos volt, mint a másik. A múlt héten az a hír jött Szentestről, hogy Simáné a királyhoz mégyen Bécsbe s pertörlést kér, hogy férje hazajöhessen. El is ment és pedig Hegyi plébános társaságában. — Hegyi a rászabott fogházbüntetést elen-

gedéseért folyamodott ő felségéhez. A király fogadta, de hogy a kérelem teljesül-e, az még kérdés. Simáné is kérte, hogy a felség elé bocsássák, de kérelme nem teljesedett, ő felsége nem hallgatta meg a többszörös itélet törlése iránt tervezett kérelmet. Szomoruan jött Bécsből Budapestre, aztán elutazott Hegyi plébános kíséretében — Csongrádra.

* **A karácsonyi kiállítás.** Az ipartestület által rendezendő karácsonyi iparkiállítás részletes ismertetését tegnap kaptuk meg. Eszerint a kiállítás december 14-én nyílik meg délelőtt 10 órakor s bezáródik december 24-én délután 5 órakor. A kiállítók csakis debreceni mesterek, segédek és tanoncok lehetnek, kiknek figyelmébe lett ajánlva, hogy kiállított munkájuk készítésénél figyelemmel legyenek a célszerűsége, a stilszerűsége és a pontos kivételre. A tervek és minták bemutatásának határideje november 10-ike, a kész tárgyak bejelentésének december 7, beszállításának pedig december 10 esti öt óra a határideje. Kitüntetések a következők: 1 arany, 5 ezüst, 10 bronzérem és 10 oklevél, azonkívül a segédeknek egy drb. 20, a tanoncoknak egy drb. 10 koronás arany. Belépő díj 20 fillér. A kiállítás alkalmával rendezendő sorsjátékon részt vesznek az összes elkelt belépőjegyek sorszámai.

* **Munkássegítő pénztár Hajdumegyében.** A lapunkban már említett országos gazdasági és eselédpénztár ügyében tegnap délelőtt Puky Gyula főispán elnök-lésével értekezletet tartott, a melyen részt vett Fáy Gyula dr. miniszteri titkár s a melyen a vármegye összes községei képviseltették magukat. Puky Gyula főispán kifejezvéen örömet a kiváló érdeklődés felett rámutatott a kormányának a munkás illetve a eseléd pénztárak érdekében hozott áldás hozó, üdvös intézkedéseire. Fáy Gyula dr. szintén méltatta a munkás pénztárak humánus működését és örvendtes hatását. A földművelésügyi kormány eme újabb alkotását ismertették az elismerés hangján a többi tetszőlők is. Az értekezlet végül elhatározta, hogy felkéri a főszolgabírókat, a polgármestereket, jegyzőket, hogy községeikben hasonló értekezletet tartsanak. Az értekezletre hívják meg a gazdákat, bérlőket, munkaadókat és munkásokat és ott kimerítően és részletesen ösmertessék meg ennek az intézménynek célját, előnyeit; továbbá felkéri a papokat, tanítókat, orvosokat is, hogy jelenjenek meg ezeken az értekezleteken és igyekezzenek felvilágosítani híveiket az intézményről és igyekezzenek rábírní a munkásokat a belépésre, határozta továbbá a temekzési egyletek beolvasztására vonatkozó mozgalom indítása felől is.

* **Öngyilkos fiatal asszony.** Mike-Pécsről jelentik, hogy *Végvári Józsefné* született *Pápay Juliánna*, aki az urával nem a legjobb viszonyban élt, tegnap felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka bizonyára házassági rossz viszonyaira vezethetők vissza.

* **Közös katonák utószemléje.** A közös hadseregbeli katonák utószemléje tegnap kezdődött meg a Pavillon lakatnyában. A szemlén 56-an jelentek meg. A szemle csak még ma tart. Összesen több mint 100 szemleköteles mulasztotta el eddig a jelentkezést.

* **Betörés a Teleky-utcában.** Megírtuk tegnap, hogy *Dancinger Mór* Teleky-utcai korezmárosnál betörők jártak s kirabolták pénztárát. Gyanuja a hozzá be-

szállásolt póttartalékosokra irányult s a rendőrség és katonaság által közösen folytatott vizsgálat szálai azt látszanak igazolni, hogy a betörést tényleg egy *Harangi* nevű póttartalékos követte el.

* **Agyontaposta a szekér.** *Sebestyén* József nánási parasztleány a tanyáról jött haza, a mindenféle holmival megrakott szekéren. Az uton azután leesett a szekérről s a kerekek közé került. A kocsis kerekei keresztül mentek a leány fején, úgy hogy holtan szedték össze a szekér alól.

* **A hortobágyi csendőrlaktanya.** A hortobágyi csendőrség számára a délibábos román csendőrkaszárnját állították fel. A csendőrlaktanya már teljesen készen van s a kaszárnját Debrecen város tanácsa hétfőn fogja átadni a m. kir. honvédség debreceni képviselőjének. Az átadáson jelen lesznek a város részéről *Acél Géza* főmérnök, *Körner Adolf* és *Király Gyula* tanácsosok, a csendőrpáncsnokság képviselőjében pedig *Csáky Zsigmond* gróf, honvédszázados.

* **Lázadás az adóvégrehajtás miatt.** *Lunka* erdélyi községben — mint levelezőnk írja — véres lázadás tört ki a múlt hétfőn az adóvégrehajtás miatt. — Ennek a kis oláh falunak a lakossága már évek óta adóhátralékban van s hiába volt minden intézkedés, adót nem lehetett tőlük beszédni, mert ingóságuk nincs, a viskóik pedig olyanok, hogy azokra az adóhátralékokat betáblázni a kincstár megterhelhetőségével járna. A lakosság jószágtenyésztésből él. Marháikat állandóan a hegyek között az erdőkben tartják, a hova végrehajtó még eddig nem mert menni. A pénzügyigazgatóság végre megsokalta a dolgot: állami végrehajtókat, csendőröket és hajtókat küldött ki a faluba, akik aztán kimentek az erdőbe, hogy az ott talált jószágokat betereljék. A lakosság neszét vette a dolognak s az összes jószágállományt két nagy hegyszakadékba terelte, az emberek pedig fölfegyverkezve elállották az odavezető utat. *Banki Károly* végrehajtó rátalált az egyik falkára és a hajtó emberekkel egyenesen odatartott. Vesztükre tették, mert megrohanták s addig ütötték őket, amíg a nagy lármára és jajveszékésre a csendőrök is odafutottak és kiszabadították az áldozatokat, kik közül a végrehajtó, *Némán György* és *Iklárió Pál* hajtók bele is haltak a sérüléseikbe. A felzúgott nép a csendőrök felszólításának sem akart engedni, hanem a csendőrséget is megtámadta, amiért a csendőrök a tömeg közé lőttek. *Ratku Avram* és *Bridesku György* a lövés következtében súlyos sérülést szenvedtek. A nép a lövés után szétfutott ugyan, de a végrehajtást a csendőrség megerősítéséig félbe kellett szakítani.

* **A színházi kalap.** Hála a mindenhatónak, nekünk már nem kell küzdenünk a színházi kalap ellen, minden színházunkban ott van már a földszint ajtaján a hirdetés, a nézőtérre hölgyek csak kalap nélkül léphetnek be. Ugy látszik azonban, hogy Olaszország még nem jutott el a civilizáció ilyen magas fokára, mint egy veronai tudósítás jelenti, az ottani Teatro Ristoriban tegnapelőtt nagy tüntetés volt a női kalapok ellen, melyet a publikumnak kiáltásában zavart része rendezett. *Ermete Novelli* fellépte volt kiáltva s óriási közönség gyűlt össze a színházban. Mikor a függöny felgördült, több oldalról egyszerre hangzott fel a kiáltás: le a kalapokkal. A kiáltásokat hatalmas fütttyvihar követte nyomon, erre aztán kitört a zavargás elemi erővel. *Varona* szép hölgyei azonban nem sokat hederítettek erre az udvariatlan macskazenére s csak azért se tették le a kalapot. Utóvégre is a

rendőrségnek kellett közbelépni s a hölgyeket kalapjaik letételére felszólítani. Most aztán deputáció járt a reprezentanzánál, mely erélyes rendszabályt kért a signora romana-k ellen.

* **Elmulatott sirkoszoru.** *Korányi* Frigyes nyiregyházi gyógyszerész beküldötte *Molnár Imre* nevű hetesét szerdán este Debrecenbe 100 koronával, hogy itt sirkoszorut vásároljon. *Molnár Imre* a tegnapi reggeli vonattal váratlanul visszatért Nyiregyházára s azt panasolta gazdájának, hogy vagy a szállóhelyen vagy a vasuton ismeretlen tettes ellopta 90 koronáját. *Korányi* bejelentette az esetet a rendőrségnek, hol *Litteráti Lajos* rendőrbiztost bízták meg a homályos ügy kiderítésével. *Litteráti* tegnap egész éjszaka nyomozott az állítólagos lopásban s kisműlt, hogy *Molnár Imre* az általa bevalótt szállóhelyen nem aludt, ott nem is látták. Valószínű, hogy a 90 koronát elmulatta. Ezt a körülményt valószínűvé teszi az is, hogy *Molnár* ismerős Debrecenben, mert itt volt egy ízben hentes legény és érthetetlennek látszik, hogy a tolvaj 100 koronából tizet meghagyott a *Molnár Imre* zsebében. A nyomozás egyébiránt folyik.

* **Gazdák és cselédek.** Elvi jelentőségű és nagy fontosságú határozatot hozott a közigazgatási bíróság a gazdáknak cselédjeikkel szemben, ezek betegsége alkalmával fennálló kötelezettségükre vonatkozólag. Egy felmerült esetben ugyan is kimondotta, hogy a gazda cselédje után minden esetben tartozik a kórházi költségeket 30 napon át fizetni. Fennál tehát a gazdának ez a kötelezettsége még akkor is, ha cselédjét a kórházba szállítást megelőzőleg már a lakásán gyógyította és pedig tekintet nélkül arra, hogy az otthon való gyógykezelés mennyi időt vett igénybe. Ez elvi jelentőségű határozatot a közigazgatási bíróság azzal indokolja meg, hogy az 1893 évi 21. t.-c. 2. §-a a gazdát a kórházi költségek viselésére kötelezi. Nem tekinthető tehát e kötelezettség teljesítésnek e határozat szerint az a körülmény, hogy az illető cseléd már megelőzőleg rendes orvosi ápolásban részesült, de nem kórházi ápolásban. Ez a határozat is nagy mértékben ösztönzi a gazdákat arra, hogy cselédjeiket minél előbb beirattassák a Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegítő pénztárba, mert ez esetben akár saját lakásukon, akár a kórházban ápolatták cselédjeiket, a felmerült költségeket csak előlegezniük kell, mert a pénztár, ha a cselédet nem a gazda hibájából érte a baleset, ezeket a költségeket mindenkor megtéríti. Saját magán segít tehát a gazda, aki cselédjeit a munkás-pénztárnál biztosítja.

* **Eladó katonai szekerek.** A budapesti kerületi parancsnokság közhírré teszi, hogy a honvédség és huszár csapatoknál feleslegessé vált két fogatú löszerkocsikat és fűdeles málhakocsikat eladásra bocsátja. Hatvankét darab ilyen kocsis van az ország különböző helyein, Budapesten, Főlegyházán, Jászberényben, Zilahon, Nagyváradon, Gyulán és Debrecenben. — A vételre vonatkozó ajánlatok december 31-ig küldendők a kerületi parancsnokság hadbiztonsági osztályához, Budapestre. Bánatpénz, az ajánlati összeg öt százaléka. Ajánlatok egyenként vagy az összes szekerekre tehetők. A szekereket meg lehet tekinteni a fenti városokban. Egyébiránt bővebb felvilágosítással az ipartestület szolgál.

x **Az influenza járványos és nagy mérvben ragályos betegség.** Előjelei: hideglelés, hányás, fejfájás, heves láz és

rendesen a légző szerveket támadja meg. Hogy a fejfájás és náthától szabaduljunk, a legtöbb esetben alkalmazott pár gramm *Salphen*, néhány óra alatt bevéve elégséges. Idősebb és gyengébb egyéneknél azonban ezen betegségnek káros hatása van az erő állapotára is, a miért ilyen egyéneknek influenzánál különösen óvatosságnak kell lenniük. — Nem ajánlható eléggé ily esetben a *Somatose* használata, mely már kis adagban véve is fokozza az étvágyat, fehérnye tartalmánál fogva terményalakban szolgáltatja a testnek a legfontosabb tápanyagokat, miáltal gyengeségtől és további erővesztéstől óv meg.

x **Férfi fiú és gyermek kalapok** legnagyobb raktára Debrecenben **Fekete Jakab** uri divat és kalap-üzletében (Fő-tér, Kis-templom mellett) nálam vásárolt kalapok budapesti műhelyekben jutányos áron alakíttatnak, valamint a nálam vásárolt cilinderek díjtalanul vasaltatnak.

x **Egy jó forgalmu mészárszékbe,** egy kaucióképes székkálló azonnal felvétetik. Ertekezhetni e lap kiadóhivatalában.

x **Meglepő szép.** Ruhaszövet, selyem, bársony, és mosóvelez ujdonságok kaphatók: **Boros testvérek** női divat áruházában. Debrecen Kossuth u. 6. sz. a.

A beteg.

Tanyai gazda az orvosnál.

A hirtelen változott őszi idő a parasztestet is megrongálja. Bizony olykor baj esik csipős szelek fujnak, igen beeszesztí már a hideget a mándli; gunnyaszt a magyar azomorn fejjel.

Beteg a derék *Kormányos János* ott künn a pusztán és mivelhogy a javasasszonyt ki-parancsolták a határral, aztán meg hogy igen dicsérik a receptes doktort, aki írásból csinálja az orvosságot, hát behuzza *János* a két nagy eszimat a doktor ur kúszóhén.

— No mi baj, *János* — üdvözli nyájasan a ritka jövevényt a doktor.

Kormányos meglóbázza a kezét lemondással és a szemöldökil nagy busan fölfejtolja, mondván:

— Jó mondja, jó . . .

— Hát csak mondja kend is, mi a baj?

Leüti a fejét a mellére *János* és keserűen szólal:

— Testületileg beteg vagyok.

Nagy részvét borul a doktor urra a *János*-féle diagnózis hallatára.

— Az bizony nagy baj, de nem oly nagy — hogy meg ne gyógyíthassuk. Hát teljesen hol érzi azt a testületi bajt?

János a gyomrára nyomja a kezét, magyot nyel és azt mondja:

— Az éccaka belső lázadásaim és szenvedéseim voltak.

A doktor ur *János*nak jó orvosságot adott, aki harmadnap el is ment újra hozzá.

— No hát, hogy érzi magát az orvosság után? — kérdezi a doktor.

— Köszönöm a kérdését, — mondja *János*, a szügyembe van még egy kis érzelem.

— Majd elmulik az is.

— El ám . . . Én csak meggyógyulok, de a tehén . . . a tehén . . . azzal, hogy ösztünk?

És szinte sirva fakad, mert tudja, hogy reménytelen — a tehén állapota.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Presbyteri gyűlés. November 2-án vasárnap délelőtt 10 órakor presbyteri gyűlés lesz az egyházépület nagytermében Kiss Áron ev. ref. püspök és Simonffy Imre főgondnok elnöklete alatt. A meghívókat és tárgysorozatot ma küldik szét.

Őszlőndíjosztó bizottság ülése. Tegnap délután 4 órakor tartotta az őszlőndíj-bizottság ülését Kiss Áron ev. ref. püspök elnöklete alatt a ref. egyházépület nagytermében, melyen az őszlőndíjak kiadása felett határoztak. A gyűlés késő esti órákban ért véget.

A főiskolai Magyar Irodalmi Önképző Társulat tegnap délután a november 16-án tartandó Csokonai-emlékűnnepély megtartásáról tárgyalt és hozott határozatot, mely szerint az ünnepély dr. Ferenc Gyula akadémiai tanár megnyitójából, három ének, három szavaltat és egy felolvasásból fog állani. Az énekszámok egyikét városunk társadalmának egyik kedves hölgy-tagjának szánta a társulat s a bizottság ma fog ez irányban lépéseket tenni.

Pályajutalmak. A főiskolai Magyar Irodalmi Önképző Társulat esütörtöki választmányi ülésén 1903. évi március hó 15-iki lejárattal a következő pályajutalmakat tűzte ki: 1. Szabadon választott tárgy elbeszélés. Jutalma a legjobb műnek 20 korona. 2. Szabadon választott tárgy költemény. Jutalma szintén 20 korona. És végül 3. Esztetikai kérdés: A *kuruc költészet* címmel. Jutalma 40 korona.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Okt. 31. péntek: *A velencei kalmár*, Shakspeare színműve. (C.)
Nov. 1. szombat: *Párisi élet*, daljáték. (A.)
Nov. 2. vasárnap: délután *A kukta kisasszony*, énekes bohózat, este *Dózsa György*, szomorudaljáték.

— (**A velencei kalmár**) mai előadása felé fordul a közönség érdeklődése. Emeltettük már, hogy *Shakspeare* e csodálatos színjátékában Shylock zsidó szerepét *Sebestyén Géza* játssza; a két jóbarát *Antonio Klenovics* és *Bassanio Palágyi* lesz. *Hahnel Aranka* játssza *Portiát* és *Menszáros Margit Jessicát*.

— (**Blaháné bucsuja a Népszínháztól.**) Ma este lép föl utoljára *Blaha Lujza* a Népszínházban. A *Sárga csikó* című népszínmű *Bakaj Erzsike* szerepében bucsúzik el a Népszínház közönségétől. A művésznő már október elseje óta a Nemzeti Színház örökös tagja.

— (**Péntek este 16 színpadon.**) Érdekes, hogy mit játszanak ma este tizenkét város 16 színpadán ma este. Ime a mai műsor. *Budapest*: Opera, zárva. *Nemzeti Színház*: Constantin abbé, vígjáték, *Népszínház*: A sárga csikó, *Vig-színház*: Csókonserzett vőlegény, énekes bohózat, *Magyar Színház*: B. A. L. E. K., énekes bohózat; *Aradon*: A nilusi varázsló, daljáték; *Győrött*: Lotti ezredesei, énekes bohózat; *Kassán*: X. asszony, bohózat; *Kolozsvárott*: A királyfogás, daljáték; *Nagyváradon*: Katalin, daljáték; *Nagy-Becskereken*: Szan-toy, daljáték; *Pécsett*: Faust, opera; *Po-*

zsonyban: Troubadour, opera; *Szegeden*: A zsidódönő, opera; *Temesvárott*. Az ember tragédiája, színmű; és *Debrecenben*: *Shakspeare színjátéka*: *A velencei kalmár*.

— **Siremlék Szatbmáry Árpádnak.** A mi felejthetetlenül kedves Szatyi bácsinknak, ki valamikor annyi édes órát szerzett a debreceni közönségnek, siremléket állítottak tisztelői és barátai. A művészi kivitelű siremlék felavatása holnap lesz a kerepesi-uti temetőben levő sírnál, hova a budapesti összes színészek testületileg vonulnak ki. Az emlékbeszédet *Ditrői Mór* színészegyesületi elnök fogja mondani.

TAVIRATOK.

A reichsrath a magyar nyelv ellen.

Bécs, október 30. (*Saját tudósítónktól.*) A reichsrath mai ülésén Hauk és társai interpellációt jelentettek be a magyar bíróságoknak ausztriai bíróságokhoz intézett magyar nyelvű átiratai tárgyában.

A hercegprimás nevenapja.

Budapest, október 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) Vaszary Kolos bíboros hercegprimás ma ünnepelte nevenapját budavári palotájában, a hol a nap folyamán egymást érték a tisztelgők. Tisztelegtek: az esztergomi főkáptalan, az udvari papság, a primási uradalom tisztikara, a tud. egyetem hittudományi kara, a központi szeminárium, a budapesti papság. Üdvözölték a hercegprimást a püspöki kar tagjai, *Beniczky Ferenc* főispán, *Márkus főpolgármester*, *Rudnay főkapitány* és számos előkelőség. Délben diszebed volt a primás palotájában.

Az aradi nagy sikkasztás.

Arad, október 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) Az Ipar és Népbanknál történt sikkasztás ügyében az ügyészség megkeresésére a rendőrség által vezetett nyomozás során ma kihallgatott igazgatósági tagok azt vallották, hogy a bankban teljesített vizsgálat eddig csak sikkasztást derített ki. Bár valószínű, hogy hivatalból üldözendő hamisítások is fognak fenn, de ezeknek kiderítése eddig az idő rövidsége miatt nem volt lehetséges és csak a hét végén várható, a mikor a most betegen fekvő *Pöhm Adolf* vezérigazgató letartóztatása is bekövetkezik. Az ügyészség nagy buzgalommal végzi feladatát. A banknál a váltóüzletben, a zálogosztályban és a csabai közraktáraknál még erőlyesen folyik a könyvvizsgálat.

Visszaélés egy cukorgyárnál.

Budapest, október 30. (*Saját tudósítónktól.*) A vágvölgyi cukorgyár igazgatója *Kufferer Károly* ellen az a gyanu merült fel, hogy a feldolgozásra kerülő répák átvételénél az adóközegek kijátszása végett visszaéléseket követett el. A vizsgálóbíró a gyár könyveit lefoglalta.

Letartóztatott tisztviselő.

Eszék, október 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) Száviics György volt városi tisztviselőt, a kit tavaly fegyelmi uton

elmozdítottak állásától, a királyi ügyész megkeresésére letartóztatták, mert az eszéki bírósági és tartományi hatóságokhoz intézett különféle beadványokban rágalmazta ezeket a hatóságokat és más magas hivatalnokokat. Száviics már többször büntetve volt rágalmazásért.

Letartóztatott házassági széde'gő.

Bécs, október 30. (*Saját tudósítónktól.*) *Kohn József* budapesti lakost, állítólagos papirkereskedőt letartóztatták, mert lapok kishirdetése révén nagy szélhámosságokat követett el házasságokkal.

Sztambulov gyilkosai.

Szófia, okt. 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) Az itteni lapok mai száma részletesen közlik az esküdtszéki tárgyalást *Sztambulov* gyilkosainak peréről. A tárgyalás legizgalmasabb jelenete dr. *Mihajlov* szófiai főiskolai rektornak és a szobranje tagjának vallomása volt. *Mihajlov*nak *Sztambulov* halálos ágyán megnevezte gyilkosait, hozzátéve: *Engem Kőburg Ferdinánd fejedelem gyilkolatott meg.* *Mihajlov* vallomása nagy megdöbbenést keltett.

Életuntak.

Budapest, okt. 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) A fővárosban ma öt öngyilkosság történt. Egy ismeretlen férfi a Dunába ugrott; *Leb Anna* eseléd egy ház 3-ik emeletéről vetette le magát; *Kővér Mari* mosónő marólugot ivott; *Petrovics Aurél* iparossegéd a Dunába ugrott és *Meisner Katalin* napszámosnő a Fehérvári-ut mellett egy tóban akarta magát elemészteni.

Az amerikai felkelők.

New-York, okt. 29. *Willemstad*ból jelenti egy távirat, hogy a felkelők vasárnap és hétfőn megtámadták *Carupanót*, de kemény harc után halottak és sebesültek hátrahagyásával visszavonultak. Egyik ágyújukat elvették a kormánycsapatok.

New-York, okt. 29. Egy újabb *villemstadti* távirat azt jelenti, hogy *Castro* elnök 5000 emberrel megszállta *La Victoriát*. A város környékén nagy felkelő csapatok gyülekeznek. *Castro* szombaton kétszer is megkísérelte, hogy a felkelőket kiverje hadállásaikból, de sikertelenül. *Castro* üzembe állította a német vasutat.

A kávétermés.

London, okt. 30. A *Times* jelenti *Rio de Janeiro*ból tegnapi kelettel: Megbízható becslés szerint a kávétermés 13 millió zsákot fog tenni. A tavalyi termés 16 millió zsák volt.

Gabonatözsde.

Budapest, október 31. (*Saját tudósítónk távirata.*) (Déli zárlat.) Buzakinálát mérsekelt, vételkedv korlátolt. Nyugodt irányzat mellett 32.000 métermázsra került forgalomba tartott áron. Egyéb gabonanemek változatlanok. Idő: borus.

Buza októberre	7.48—49.
„ áprilisra	7.42—43.
Gabona áprilisra	6.56—57.
„ októberre	6.48—50.
Tengeri májusra	5.74—75.
Repece	11.80—90.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Egy forintért — hat hónapi börtön.

Nagy Mária Teréz tévedt leány pénzszükségbe jutott. A dolgon úgy segített, hogy feltörte háziasszonyának, Glück Juliánnának szekrényét, s a fiókból egy forintot magához vett.

Glück Juliánna feljelentette a tolvaj nőt, ki felett tegnap ítélkezett a bíróság. Tekintettel az enyhítő körülményekre, főleg pedig arra, hogy Nagy Teréz a tett elkövetésekor holtrészeg volt, enyhén minősítette a bűntettet, s vádlottat 6 hónapi börtönnel sújtotta. Nagy Teréz fellebbezett az ítélet ellen.

A dinnye. Rózsinger Márton 16 éves nyír-balkányi fiut mostoha anyja kiverte a házból, hogy menjen a világba, éljen meg a maga becsületéből úgy, ahogy tud. A fiu Debrecennek vette útját, de több nap telt már el s munkát még mindig nem kapott. Ehezett s hogy éhségét csillapította, a piacon egy kofától elloptott két dinnyét. Feljelentették s a bíróság tekintettel a sok enyhítő körülményre a fiut 21 napi fogházra ítélte, mit azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. Az ítélet jogerős.

§ Veszedelmes tolvaj. Ismerős alakja a rendőrségnek is törvényszékeknek Bogdán József, kinek éppen nem becses személyében egyesül a vásári tolvaj és a szélhámos, fiatal ember és máris több ízben volt lopásért büntetve. Tegnap nem kevesebb mint 5 rendbeli lopás miatt állott a bíróság előtt. Mind az ötöt egy módszer alapján követte el. Tíz forintost váltattott s ekközben 3—4 forintot mindig elkezdte a boltos kasszájából. A törvényszék szigorúan ítélte, két és fél évi fegyházzal sújtotta a rossz utra tévedt fiatal embert, tekintettel arra, hogy már több ízben volt lopásért büntetve. Ugy vádlott, mint a kir. ügyész fellebbezett.

§ Meglopja a pajtasát. Fülöp György kovácslegény társának Jeromos Istvánnak nadrágzsebéből kilopott tizenegy forintot. Tegnap ítélkezett felette a bíróság s a hűtlen barátot hat heti fogházbüntetéssel sújtotta, miből két hetet a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. Az ítélet jogerős.

Regénycsarnok.

A PÁNDY-KISASSZONYOK.

— Regény. —

Irtá: Rudnyánszky Gyula.

Folytatás

3.

Pándy Adorján egyszer György által egész gorombán ráüzent a nagyralátó asszonyra, hogy maradjon a bazsa-rózsás tulipános kis kertjében és elégedjék meg azzal, ha a lányának a Hartai gróf gazdasági őrökjait udvarolnak az őrökből ispan — vagy a mint most nevezik — gazdatiszt lesz és a Pándy-kisasszonyok a mai demokratikus világban nagyon boldognak érezhetik majd magukat, hé egy gróf birtokán uradalmi tisztekké avatja őket a szerencse!

Pándyné szörnyű gorombaságnak tartotta ezt az üzenetet, hozzá még durva célzásnak is, mert éppen abban az időben Helénnek és Alicének egy-egy uradalmi gyakornok udvarolt életre halálra.

György azonban elnevette magát és kiverve nagy öblös pipáját a folyosó pe-

remére, csak annyit pörmögött a fogai közt, hogy:

— Klári lelkem, félig meddig igazad van ám a vén medvének!

Ily körülmények közt elképzelhető, mily nagy volt Pándyné csodálkozása, mikor Pándy Adorján kurta levelét elolvasta. A vén medve nagy ebédet ad és a lakoma rendezését ő rá bizza! No, ez igazán nagy esemény!

Pándy György hosszú ákombákomos levele is nagyrészt az e fölött való álmélkodással telt meg.

„Anyjuk, aszondom, hogy a vén medve megbolondult, tisztára megbolondult. Képzeld csak mi történt. Az őszi gyűlés első napján egyszer betoppant a gyűlésterembe. Valahonnan Nizzából érkezett haza és az „Arany Bányá”-ban nyitattott magának három szobát. De még ez mind semmi. Hanem halgass ide! Adorján nemcsak hogy részt vesz minden ülésen és azután éjjelig ott ül a „Bányában” a korifeusokkal, hanem még pezsgőt is fizet és huzatja cigánnyal a régi, jó magyar nótákat. Es mind ez miért? Tán megjött a régi jó mulató kedve? nem! Hanem Adorján korteskedik. Igenis korteskedik, hiába bámulsz. Holnap lesz az aljegyző választás. Az uri pár egy szívvel-lélekkel Ivánkai Béla mellett van. Es képzeld, lelkem, a vén medve azért jött haza Nizzából, hogy a megye akaratával szemben egy ismeretlen, paraszt suhancot ültessen a jegyzői székbe! Nem is megyebeli. Eddig valahon Turócban lakott, egy koldus tanítónak a nevelt fia. Afféle X. Sem apja, sem anyja. A turóci tanító irgalomból fogadta fiává, és fölnevelte. Azt mondják, hogy az egyetemtet is elvégezte, doktori diplomája is van, külföldön is járt, sokat tanult, sokat tapasztalt, nagy szü fiatal ember. Csak az a furcsa, hogy a mai drága világban milderre hogyan telt egy turócmegyei falusi tanító jövedelméből? De elég az hozzá, hogy holnap lesz a szavazás és azt mondják, hogy Ivánkai Béla megbukik az X.-szel szemben! No, hallod, Klára! Nekem is itt kellet maradnom szavazni az X.-re. Holnap pedig a medve nagy lakomát esap Pándon. Ott lesz a főispán, ott lesz Sigrái gróf mind a két fiával, aztán Diósi Pál, Fekecs Andor, báró Kara Bálint és a többi löember. Szóval igen diszes társaság leszünk! A háziasszonyi tisztet te viszed. Igen is te! Adorján átadott nekem négy darab százat, hogy az ebéd fejedelmi legyen! Itt küldök belőle hármát, azt hiszem Klárikám, te ügyesen elrendezed a dolgot.*

(Folyt. Köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma pénteken, október 31-én.

A velencei kalmár

színmű 5 felvonásban.

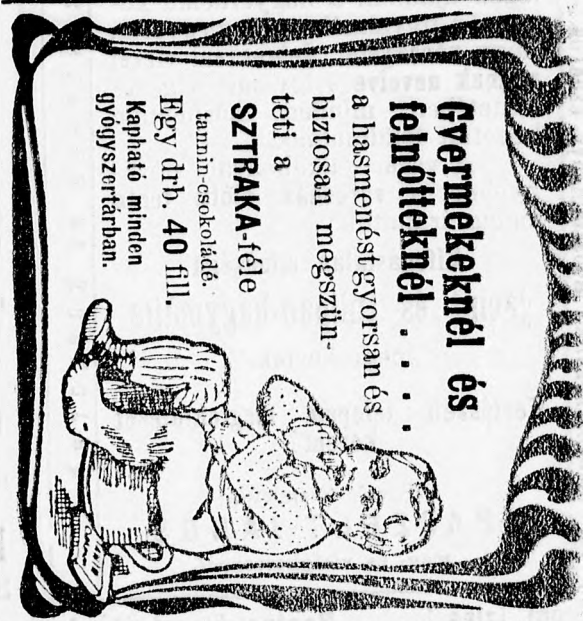
S z e m é l y e k:

Antonió, velencei kalmár	—	Klenovics Gy.
Bassanió, barátja	— — —	Palágyi Lajos
Gratiáno)		Pataky Béla
Solanio) Antonio s Bassanió		Pápay Lajos
Salerina) barátai		Miklósi János

Holnap, szombaton, november 1-én:

A párisi élet.

Daljáték.

Gyermekeknek és felnőtteknek . . . . .
a hasmenést gyorsan és biztosan megszünteti a
SZTRAKA-féle
tannin-oszokoládé.
Egy drb. 40 fill.
Kapható minden gyógyszerárban.

Arverési hirdetmény.

A debreceni kir. járásbírósnak 1902 Ö 23630 sz. végzése folytán a néh. Balogh Mihály hagyatékához leltározott különféle mintegy 150 hliter bakar, rizling és közönséges érmeleki ó, nemkülönben az idén mintegy 30—40 hliter bor hordóstól, valamint más egyéb ingóságok ugyanint hordók stb. önkéntes árverési értékesítése rendeltetvén el, — ezt a n. é. közönségnek azzal van szerencsém tudomására hozni, hogy ezen önkéntes árverést az érdekeltek közbenjöttével Vajdán (Bihar megye vasuti-állomás Bihar-Diószeg) Balog-féle szőlőtelepen f. é. november hó 7-én d. e. 9 órakor fogom megtartani.

Dr. Mariska György.

hagy. zárgondok

Fermolendit

A világon legjobb lábbeli fényesítő és fénycrém világos lábbeliknek mely kiváló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. Elhasznált peesétes sárga vagy barna bőrnek a Lyosin egészen új fényt ad

Alapított 1882. Gyári raktár Bécs, I. Schulerstrasse 21. Mindenütt kapható.

Kert berendezések, tervekészítés saját bokraimmal.

Alkalmi vétel!

Van szerencsém a virágkedvelő közönség szives tudomására hozni, hogy az őszi idény bekövetkeztével szobai berendezésre szolgáló

élő disz-növényeimet

telhalmazott raktárom miatt a legolcsóbb árban bocsátom áruba, mely alkalom megragadását melegen ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe. Megjegyzem, hogy növényeim debreczeni vízzel vannak nevelve s így tartóság tekintetében minden máshonnan hozottat felülmúlnak.

A vásár alkalmával növényeimet a városház előtti téren fogom árulni.

Kifogástalan minőségű

jácint és tulipán-hagymáim

megérkeztek.

Kertészeti telepem megtekintését kérem!

Kiváló tisztelettel

PACZELT JÁNOS

mag- és virágkereskedő.

Monyasszonyi és nyoszolói csokrok a legolcsóbb ártól fellelé.

Temegetési diszítések és koszorúk

Hirdetések

SZABADSAG politikai napilap számára

jutányos áron

felvételnek.

sé hahólyag elismert legbiztosabb óvszer, eredeti párisi csomagolásban. Orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan, tuczatja 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 korona. Capot americans (rövid): 4, 6, 8, 10. Diana-öv (havi kötszer) 8-11 korona. Dusan felszerelt raktár: irrigátorok, fecskendők, suspensoriumokban stb. Pessarium oclusivum. Mezinga tanár szerint csak orvosi rendeletre adatik ki.

Uj! Aut vaginal spray! **Uj!** a legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség ára kor. 15. Képes árjegyzéket, zárt borítékban, titoktartás mellett.

Keleti J. orvos-sebész mű- és kötszergyár. Alapítva 1878. Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17

SZÁMOS CSALÁD LEHET BOLDOGGA

CSEKÉLY RIZIKÓ MELLETT

A MAGYAR KIRÁLYI OSZTÁLYSORSJÁTÉK ÁLTAL AMIRE

DÖNTŐ BIZONYÍTÉK

* AZON ELVITÁZHATLAN TÉNY, HOGY

MINDEN MÁSODIK SORSJEGY NYER.

KIOSZTÁSRA KERÜLNEK A SORSJEGYVÁSÁRLÓK KÖZÖTT

A KÖVETKEZŐ NYEREMÉNYEK:

EGY MILLIÓ KORONA

ESETLEG

RESZL: **600.000 KORONA**

400.000 " "

200.000 " "

100.000 " "

90.000-30.000-70.000-STB-STB

a X. sorsjáték I. osztályu húzása már **NOVEMBER 20. és 21-én** történik, s ehhez ismert szerencseszámaikat ajánlja míg a készlet tart.

1/8 EREDETI SORSJEGY 1. OSZTÁLYRA 1.50

1/4 " " " " 3.-

1/2 " " " " 6.-

1 " " " " 12.-

BENKŐ BANKHÁZA BUDAPEST,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 79.

MEGRENDELÉSHEZ LEVELEZŐLAP IS ALKALMAS!

MINDEN MEGBÍZÁSHOZ POSTAI BEFIZETŐLAPOT

MELLÉKELÜNK, MIALULT VEYDINKNEK AZON ELŐNYÜK VÁN, HOGY

BEFIZETÉSEIKET, PORTOMENTÉSEN TELJESÍTETIK.

A bankházunkban vásárolt sorsjegyekre eső nyereményeket

bármely vidéki bank kifizeti, mégis a titoktartás céljából

ajánlatos a nyert összegeket közvetlenül nálunk átvenni.

**Különlegességek
Gyermekek Ruhák
és Felöltőkben.**

. Őszi és Téli .
. Felöltők, .
. Köpenyegek, .
. Gallérok .

1902-3. IDÉNY.

Párizsi divat áruház

Debreczen,

. Főposta mellett .

**Eredeti Modell és
Gyász Kalapok,
.. Gyermekek ..
.. Fejkötők ..**

**Szörme Coliek,
.. Blousok, ..
.. Iouponok ..**

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.

ÓRIÁSI VALANSZTÉK

JUTÁNYOS ÁRRAK